

ΔΙΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑΣ- ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΑ ΣΩΜΑΤΙΔΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΠΜΣ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΓΕΩΛΟΓΙΑ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΓΕΩΧΗΜΕΙΑ- Α. ΑΡΓΥΡΑΚΗ

Ατμοσφαιρικά σωματίδια - PM

2

- Στερεά σωματίδια και υγρά σταγονίδια, άφθονα στην ατμόσφαιρα
- Αεροδιαλύματα (aerosol) περιλαμβάνουν PM και διαλύτη = ατμοσφαιρικά αέρια
- Παράγοντας αβεβαιότητας στα μοντέλα κλιματικής αλλαγής (ποικιλία χημικών, φυσικών και ορυκτολογικών ιδιοτήτων)
- Επίδραση στην ανθρώπινη υγεία
- Φυσικά ή ανθρωπογενή/ πρωτογενή ή δευτερογενή
- Εξάπλωση κυρίως στην τροπόσφαιρα αλλά και στρατόσφαιρα

Διασπορά ΡΜ στην τροπόσφαιρα (< ~ 10 km)

3

Πυρκαγιές Πελοποννήσου- Εύβοιας

Έκρηξη Αίτνα

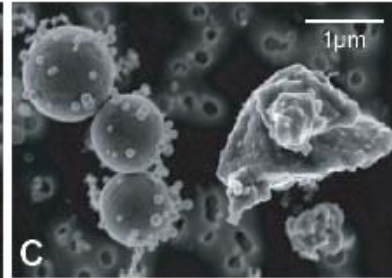
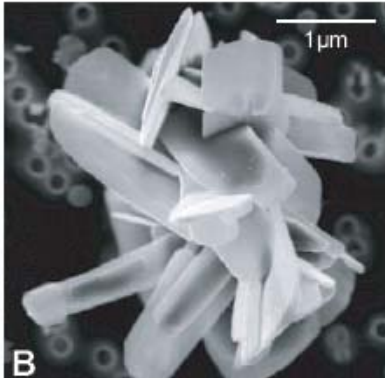
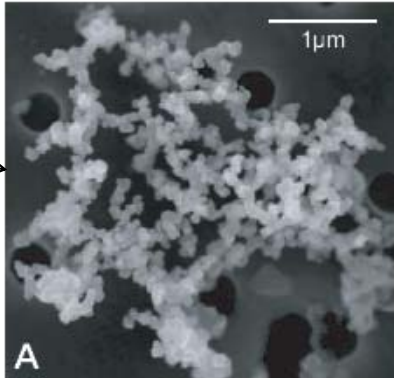
(Elements, Vol. 6, pp. 215-222)

Ανθρωπογενή και φυσικά αιωρούμενα σωματίδια στο SEM (*Elements, Vol. 6, pp. 215-222*)

4

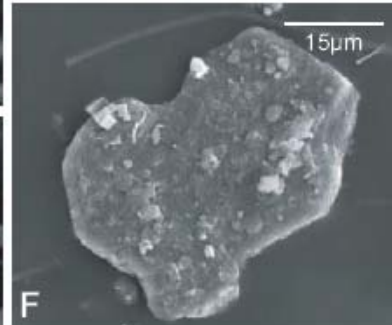
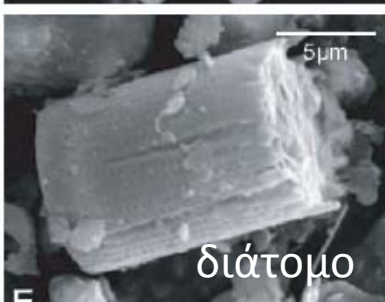
CaSO₄ από καύση

Προϊόν
καύσης C
(soot) →

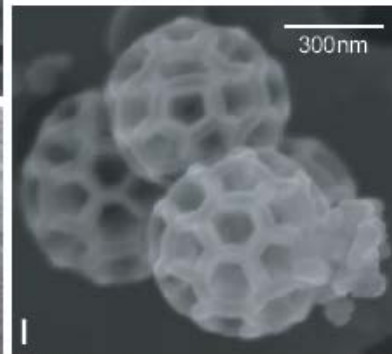
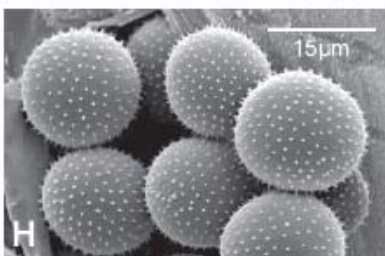
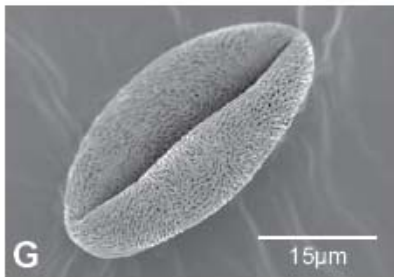
Πλαγιόκλαστο
και σφαίρες
μαγνητίτη από
καύση

CaCO₃+
Clay
(Sahara dust)

Αλίτης επί ιλλίτη
(Sahara dust)

Κόκκος γύρης

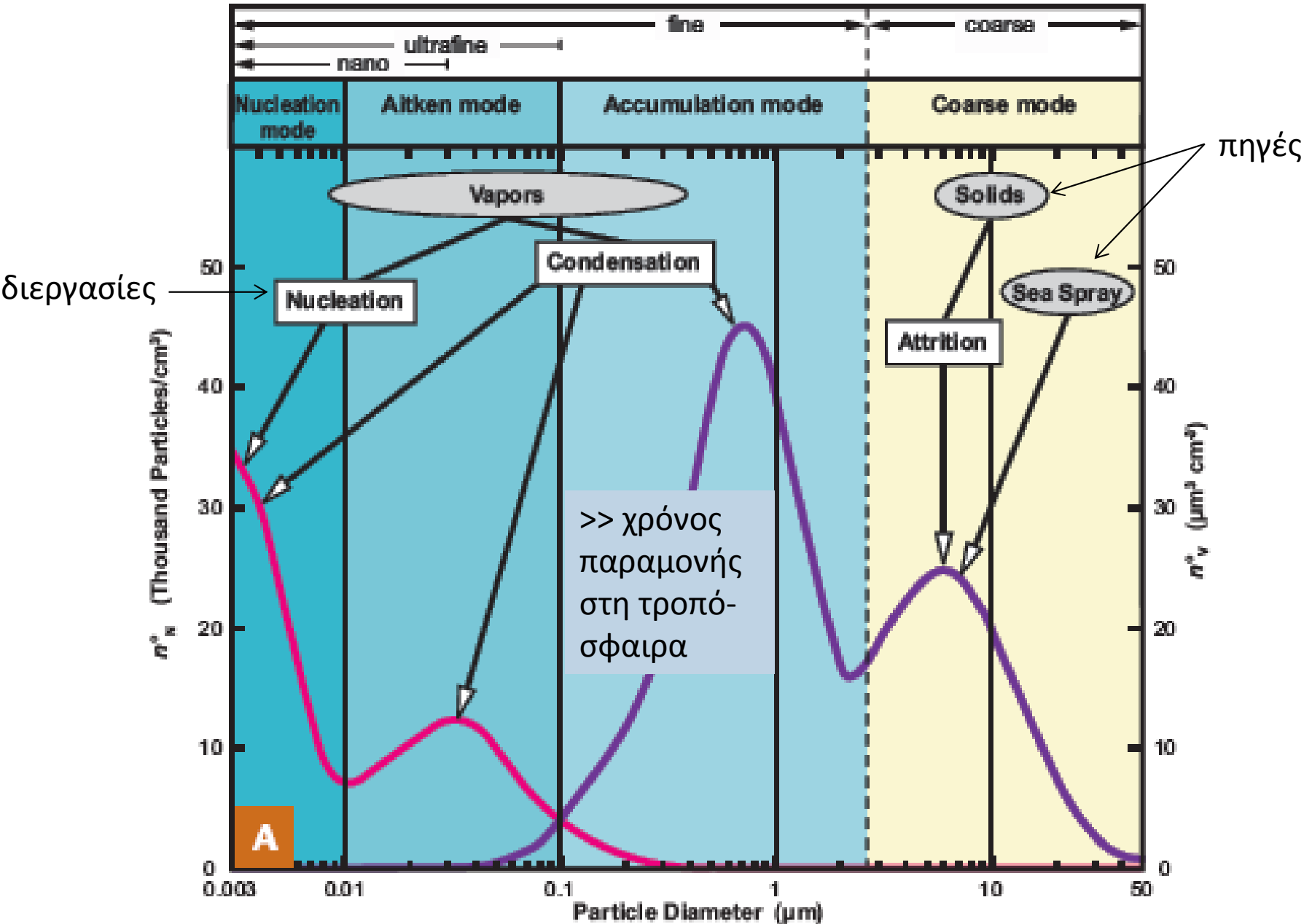

Βιογενή
σωματίδια C

σπόρια

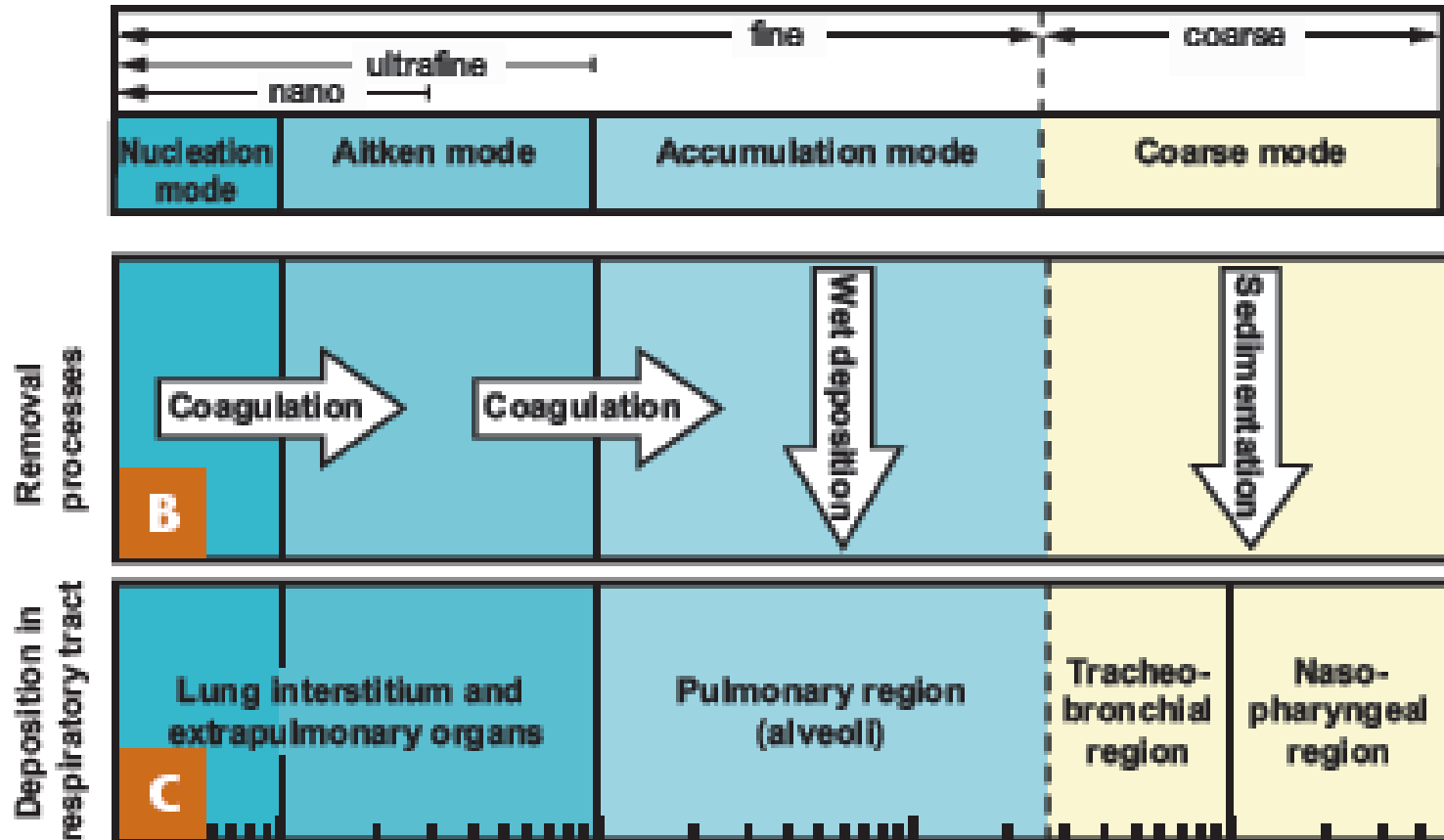
Κοκκομετρία

PM 2.5

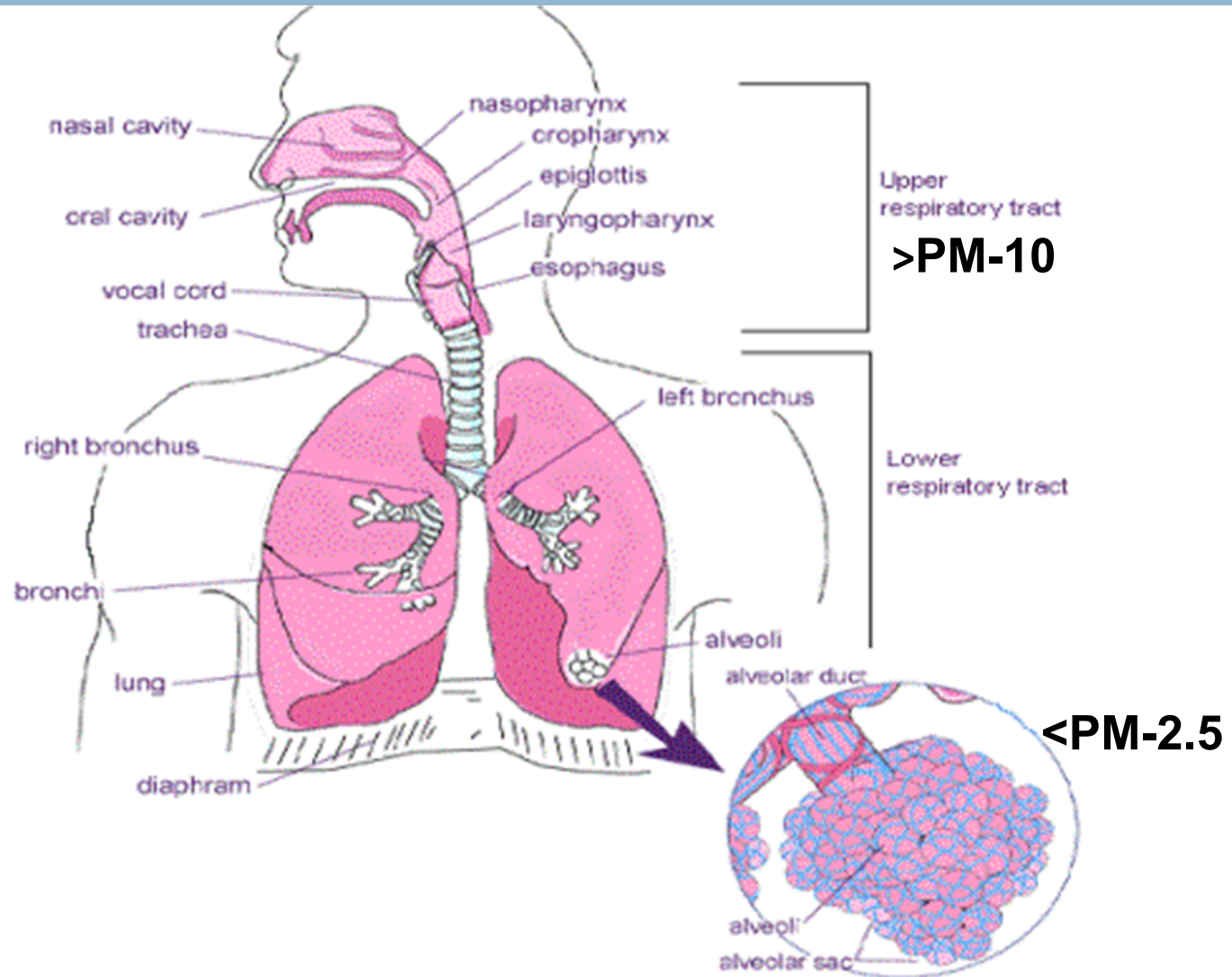
Μηχανισμοί απομάκρυνσης από την ατμόσφαιρα και περιοχές απόθεσης στο αναπνευστικό σύστημα
(*Elements, Vol. 6, pp. 215-222*)

6

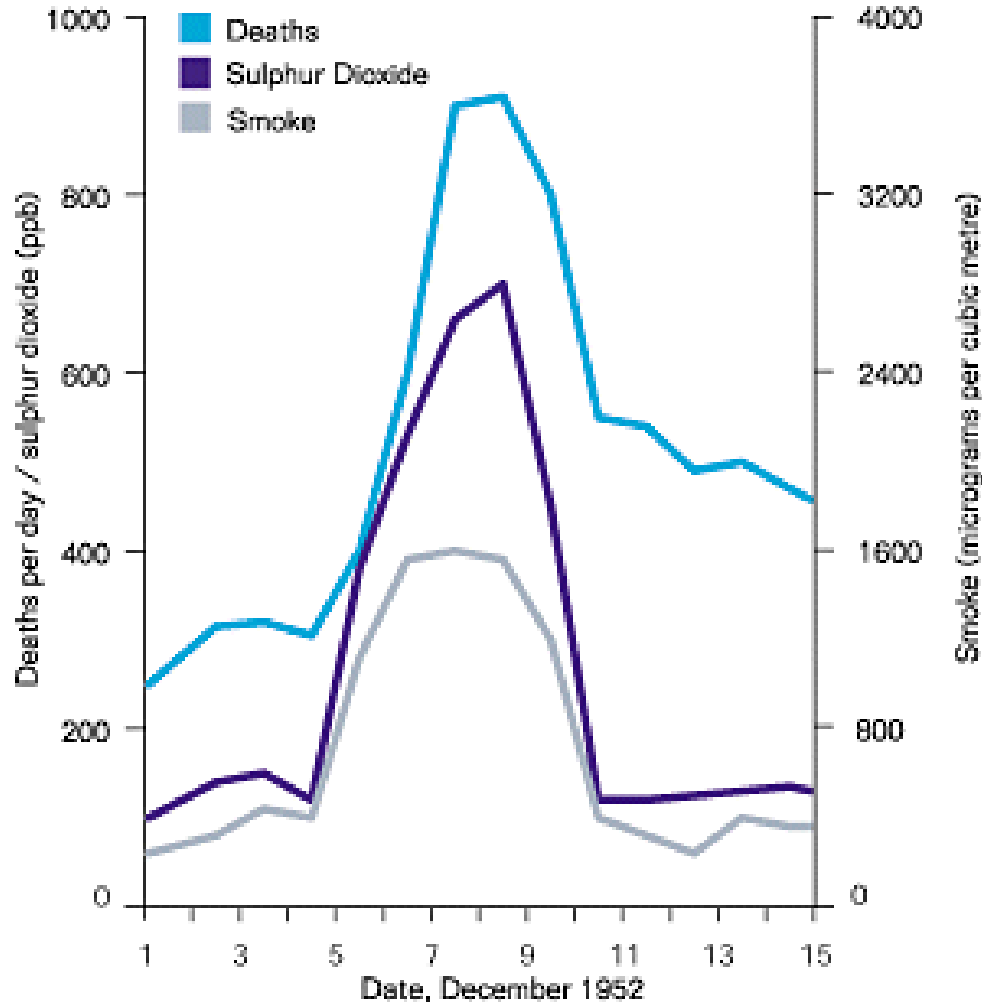
Αιωρούμενα σωματίδια στο αναπνευστικό σύστημα

7

Επεισόδιο London Smog 1952

8

Smoke + Fog = Smog

Τρόποι Δειγματοληψίας

Αντλίες αέρα υψηλής παροχής (active samplers)

Σταθμός μέτρησης
PM 2.5 (ΥΠΕΧΩΔΕ – Γουδί)

Σταθμός μέτρησης PM 2.5
(ΕΜΠ – Τεχνολογικό Πάρκο Λαυρίου)

Αντλίες αέρα χαμηλής παροχής

Σταθερός σταθμός

Φορητή μονάδα μέτρησης

Passive samplers

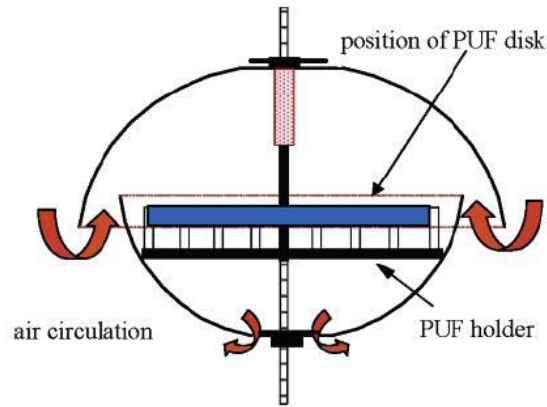
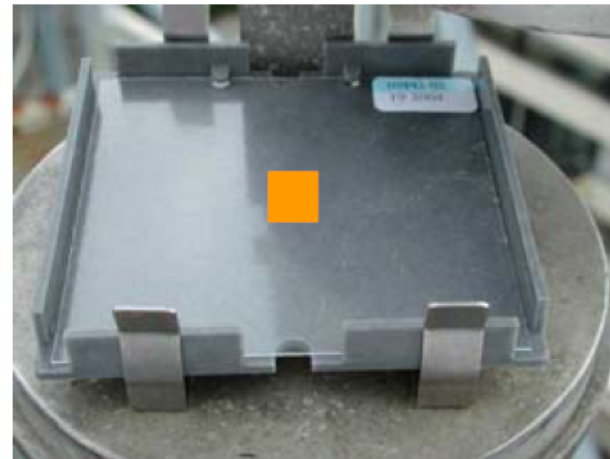

FIGURE 1. Schematic and photograph of PUF disk passive air sampler.

Acceptor:

Sticky collection plate 67 x 67 mm :

Clear base foil

Adhesive:

Acrylesterpolymerisate

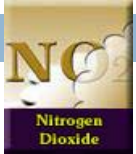

Preparation for microscopy:

18x18mm part of the foil embedded for the automated optical single-particle analysis.

Aqueous solution, refractive index:
 $n_{20} = 1.432$

Daily Report of Air Pollution Levels Athens, 24/10/2008

					
	10 μg/m ³	109 μg/m ³	12	1.8 mg/m ³	?
	104		4		
		54			48 μg/m ³
	88	15	6	?	29

Το ΥΠΕΧΩΔΕ παρακολουθεί την ατμοσφαιρική ρύπανση στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη

Όρια συγκέντρωσης

13

<i>Pollutant</i>	<i>Concentration</i>	<i>Averaging period</i>	<i>Legal nature</i>	<i>Permitted exceedences each year</i>
Fine particles (PM2.5)	25 µg/m ³ ***	1 year	Target value entered into force 1.1.2010 Limit value enters into force 1.1.2015	n/a
PM10	50 µg/m ³	24 hours	Limit value entered into force 1.1.2005**	35

<http://ec.europa.eu/environment/air/quality/standards.htm>

Χημική Σύσταση PM

14

- Θαλάσσια αεροζόλ → Cl, Na, SO₄, Mg
- Λιθογενής, ηφαιστειακή και βιομηχανική σκόνη → πυριτικές ενώσεις, οξείδια, θεικές ενώσεις, ανθρακικές, ύαλοι, κράματα μετάλλων
- Πρωτογενή βιογενή αεροζόλ (π.χ. γύρη, σπόρια) → C, K, P, Si
- Προϊόντα καύσης C → οργανικά σωματίδια, elemental C, black C
- Δευτερογενείς ανόργανες ενώσεις → άλατα NO₃, SO₄, NH₄
- Δευτερογενή οργανικά αεροζόλ (SOA) → περιέχουν ελαφρά στοιχεία και προκύπτουν από χημικές αντιδράσεις οργανικών αερίων (π.χ. VOCs)
- Ιχνοστοιχεία μετάλλων → Διαγνωστικά της πηγής προέλευσης (π.χ. Ni, V καύση πετρελαίου, Cu, Sb, Sn φρένα αυτοκινήτων)

Μέθοδοι ανάλυσης ΡΜ

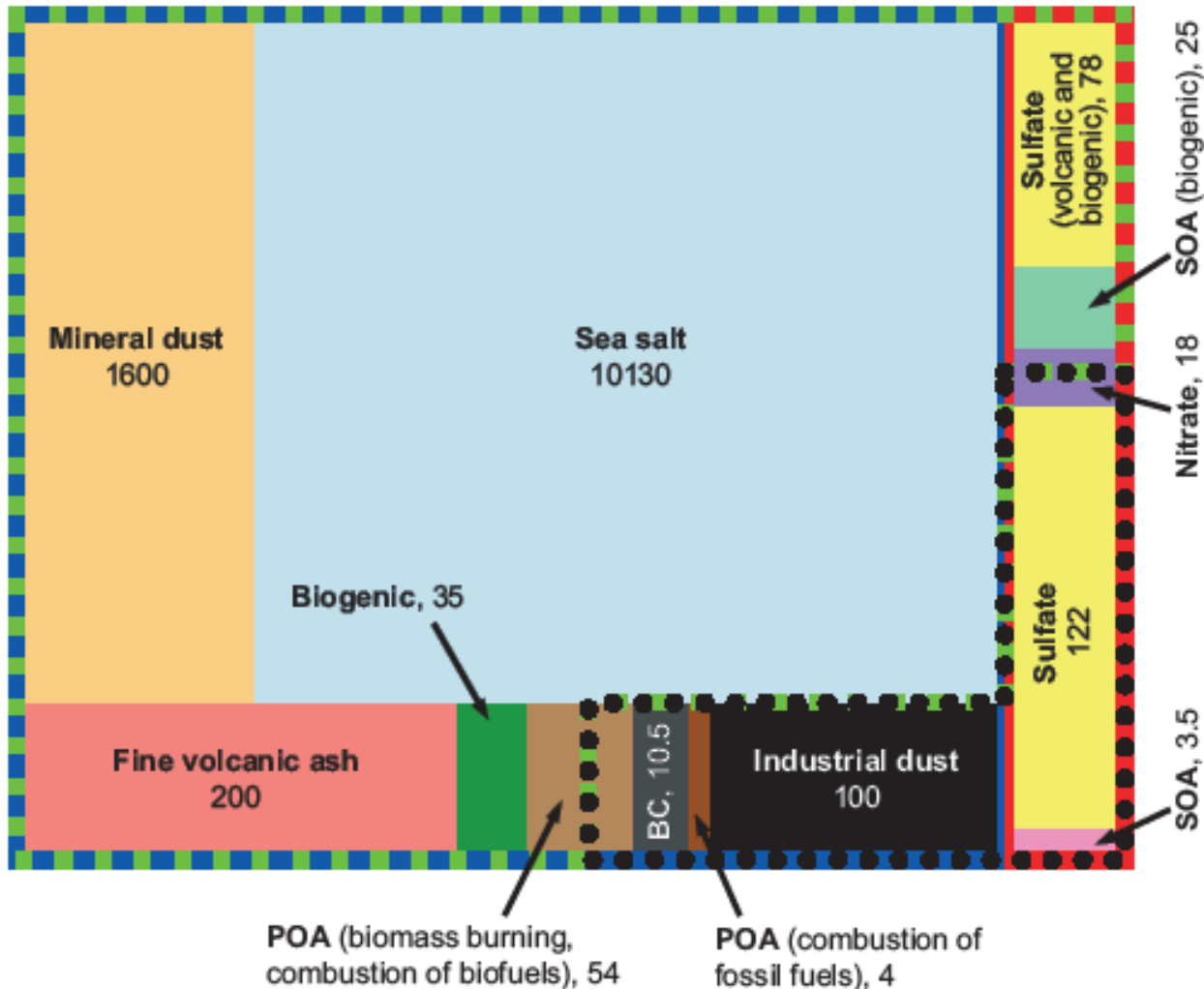
15

- Προσδιορισμός χημικής σύστασης στο σύνολο του υλικού (bulk methods) → ICP-MS, ICP-OES, XRF, PIXE, IC, XRD, aethalometry
- Ανάλυση μεμονωμένων κόκκων → SEM-EDS, TEM, synchrotron based techniques- XAFS

Ποσοτική κατανομή ανά πηγή ΡΜ (Tg/year)- σε παγκόσμια κλίμακα *(Elements, Vol. 6, pp. 215-222)*

16

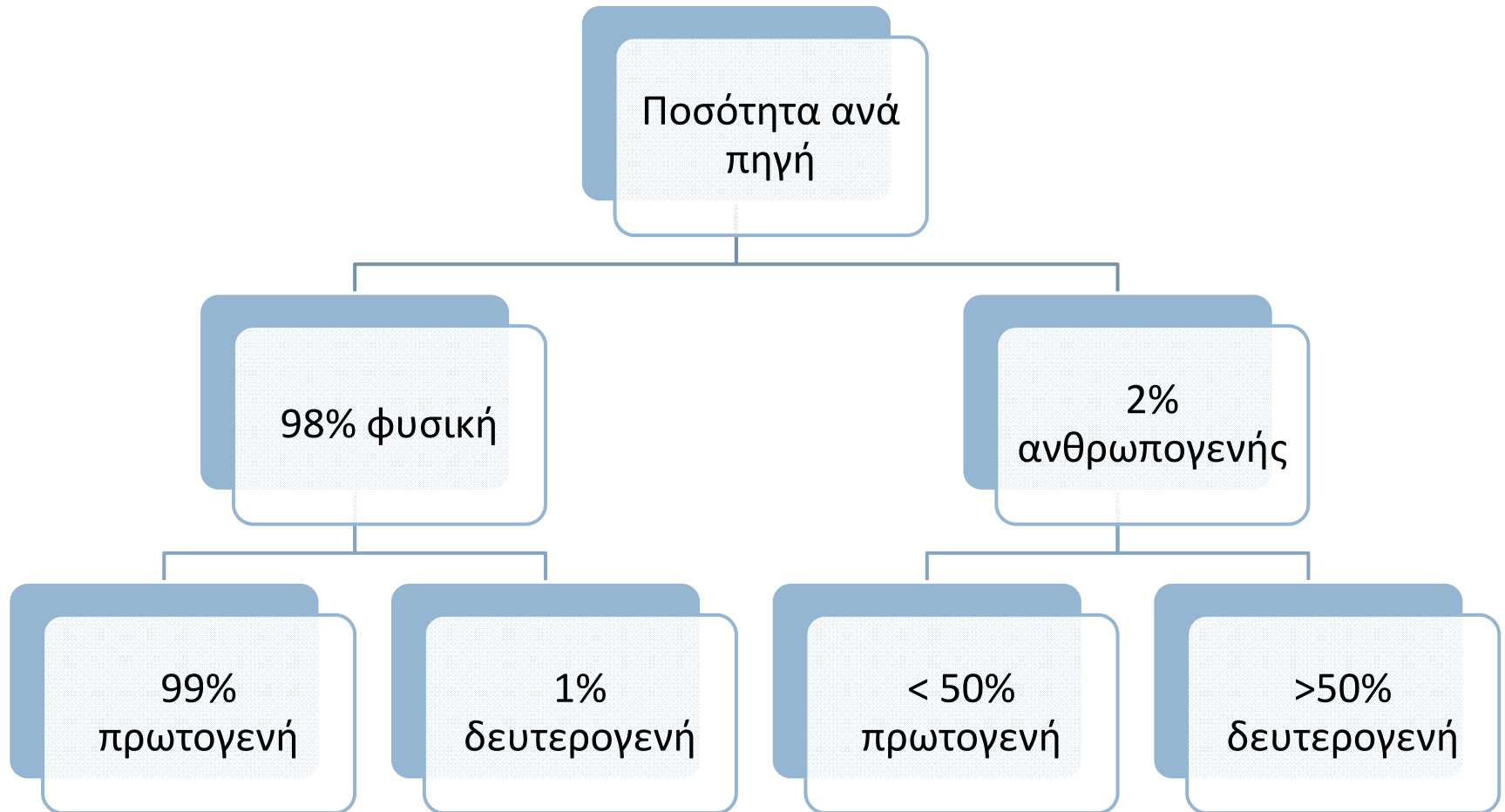
■ Natural
 ●●● Anthropogenic
 ■ Primary
 ■ Secondary

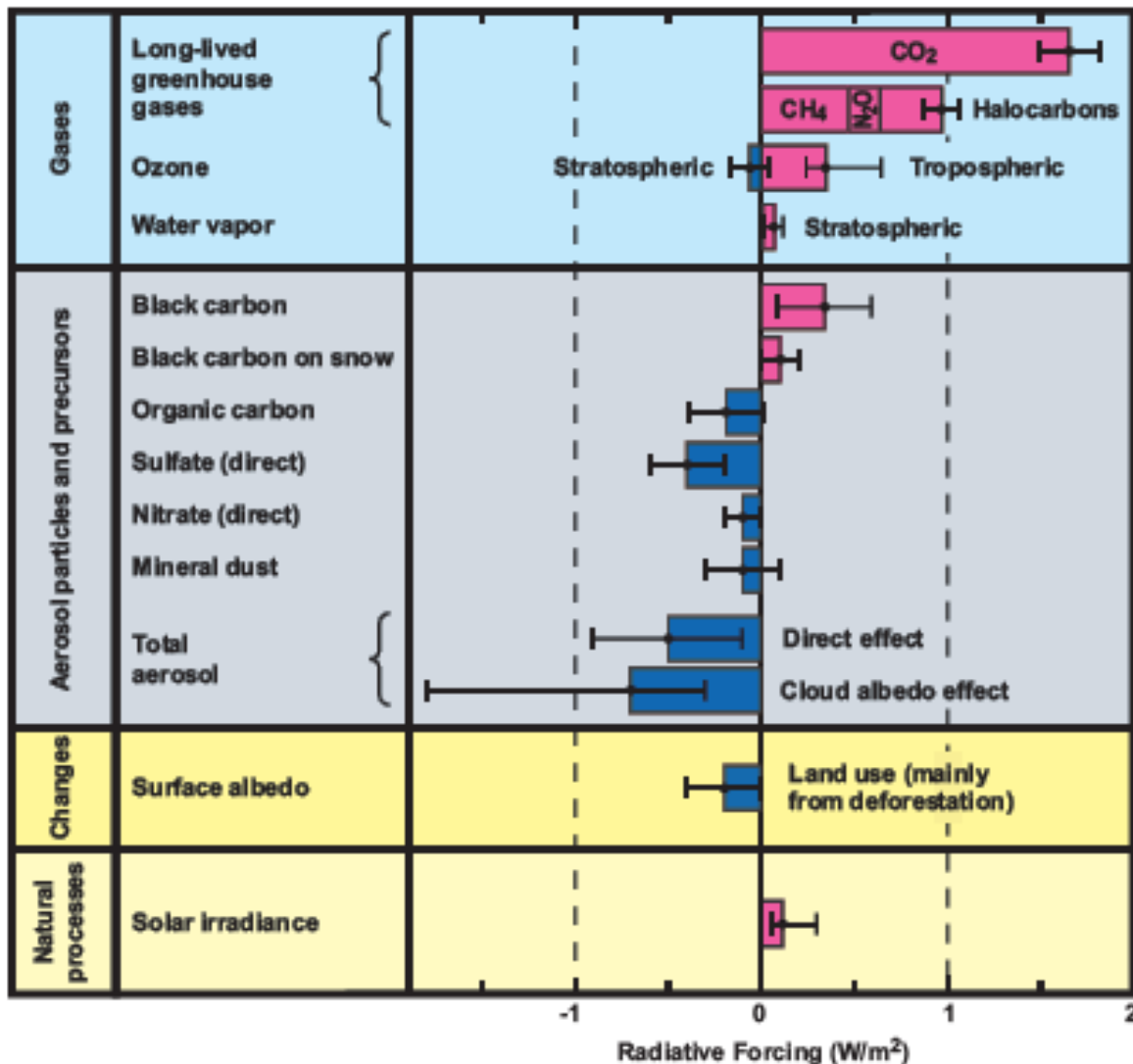
Κατανομή ΡΜ σε παγκόσμια κλίμακα

17

Επίδραση στην κλιματική αλλαγή- Radiative Forcing *(Elements, Vol. 6, pp. 215-222)*

18

Επίδραση στο Οικοσύστημα και την Ορατότητα

19

- Αιολική σκόνη → η βασική πηγή Fe, απαραίτητου θρεπτικού για την ενζυματική λειτουργία της φωτοσύνθεσης για το φυτοπλαγκτόν των ωκεανών
- Αρνητική επίδραση στην ανάπτυξη των κοραλλιών
- Θετική ή αρνητική επίδραση στη βιογεωχημεία των εδαφών
- Ελάττωση της ορατότητας → παρεμπόδιση της παγκόσμιας συγκοινωνίας

Μελέτη περίπτωσης- Αιωρούμενα σωματίδια στην περιοχή Λαυρίου

20

- Skarpelis, N., Argyraki, A. & Grypioti, A. (2009) **Characterization of sources of inhalable particulate matter (PM10) in the old processing and smelting site of Lavrion, Greece.**
Goldschmidt 2009, Davos, Switzerland, Special Supplement Geoch. et Cosmoch. Acta 73, no 13S, p. A 1324.

B

N

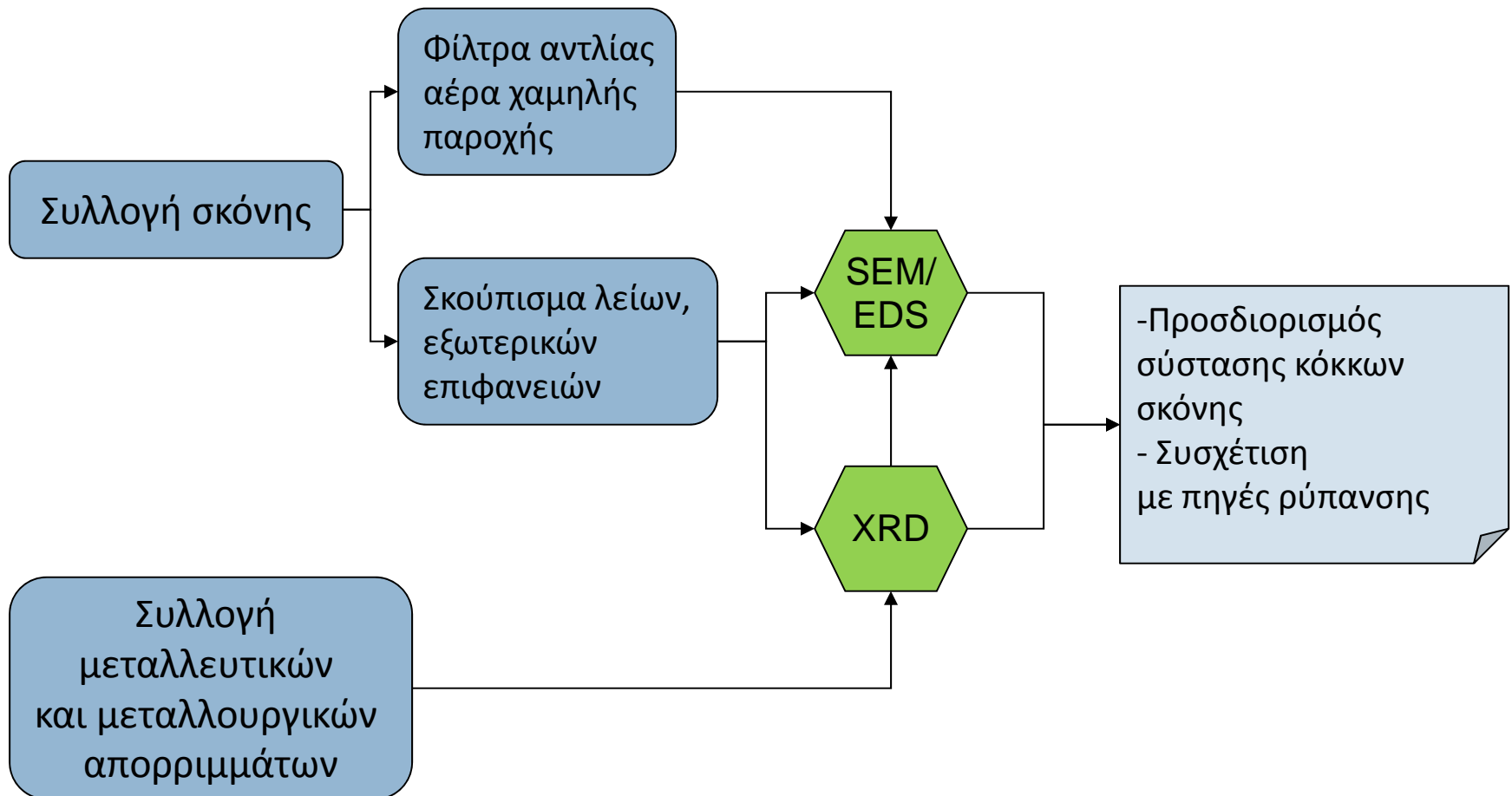
Τι μπορεί να υπάρχει στην ατμόσφαιρα της πόλης του Λαυρίου;

22

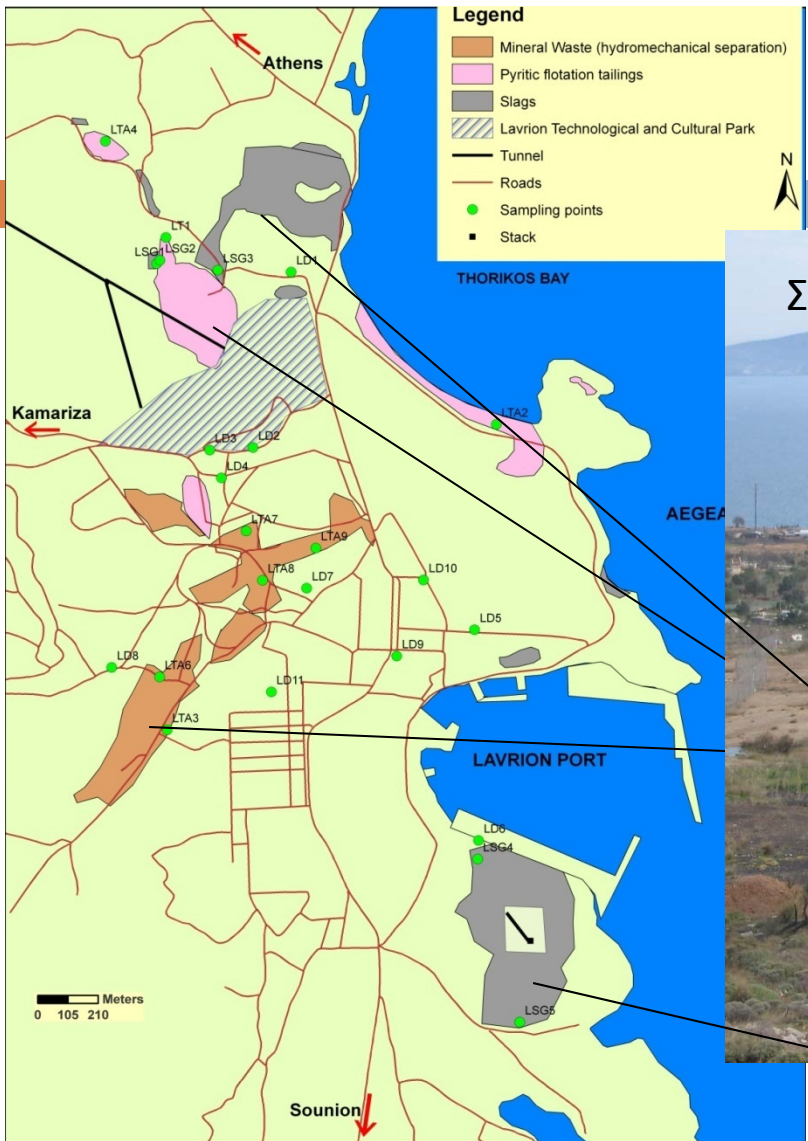
- Θαλάσσια αεροδιαλύματα (aerosols): Na, Cl
- Βιολογικά υλικά: γυρέοκοκκοι, σπόροι
- Εκπομπές αερίων πόλης: NO_x, CO_x, SO₂
- Ανόργανα στερεά σωματίδια:
  - Ορυκτά ή πετρώματα από την ευρύτερη περιοχή ή από μακρινές περιοχές (π.χ. σκόνη Σαχάρας)
  - Ορυκτά από οικοδομικές εργασίες ή σωρούς οικοδομικών υλικών
  - Ορυκτά από τους σωρούς των απορριμμάτων από παλαιές μεταλλευτικές και μεταλλουργικές εργασίες

Μεθοδολογία έρευνας

23

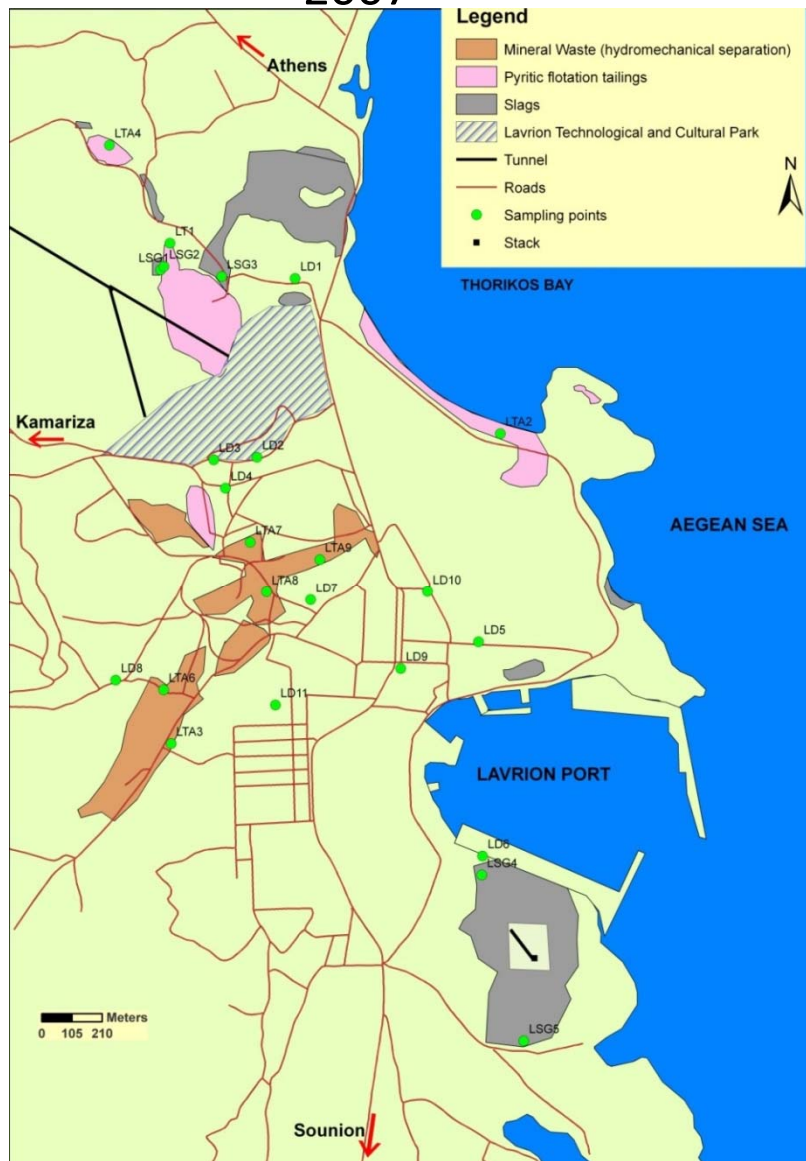

Λαύριο- Μεταλλευτικά & μεταλλουργικά απορρίμματα

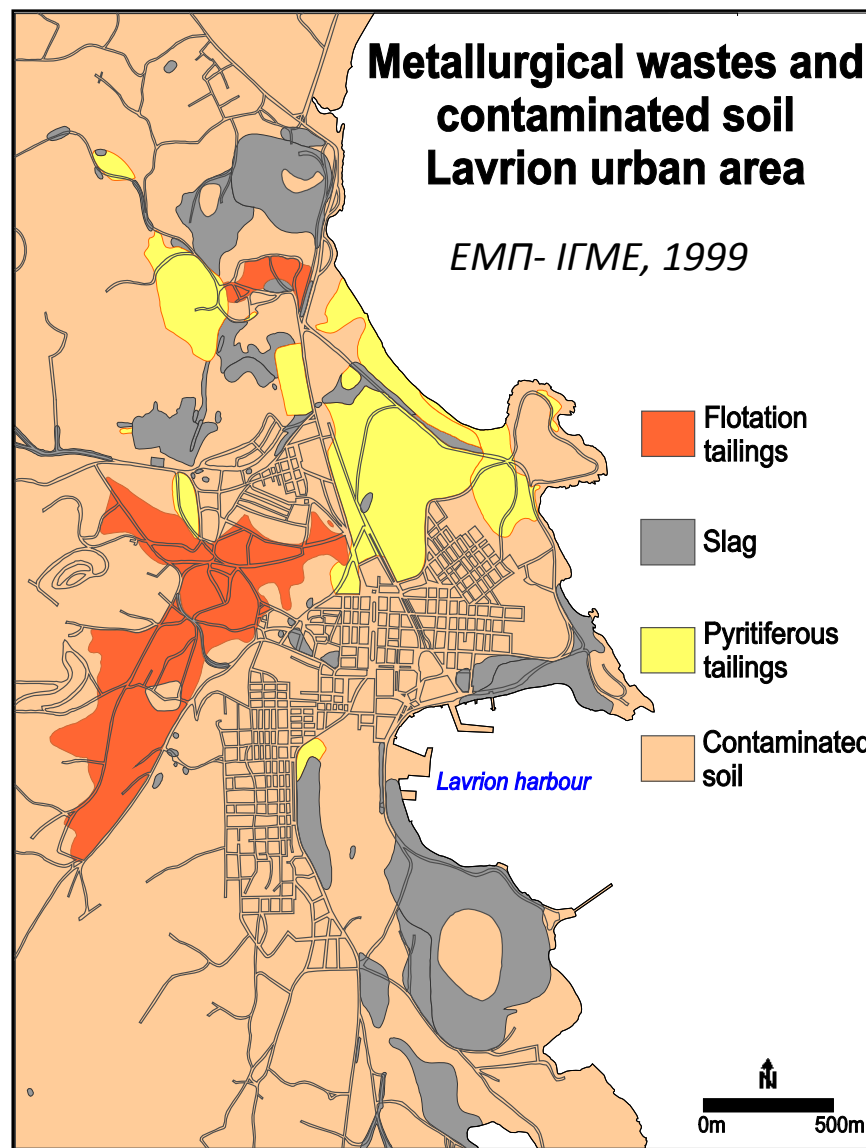

2007

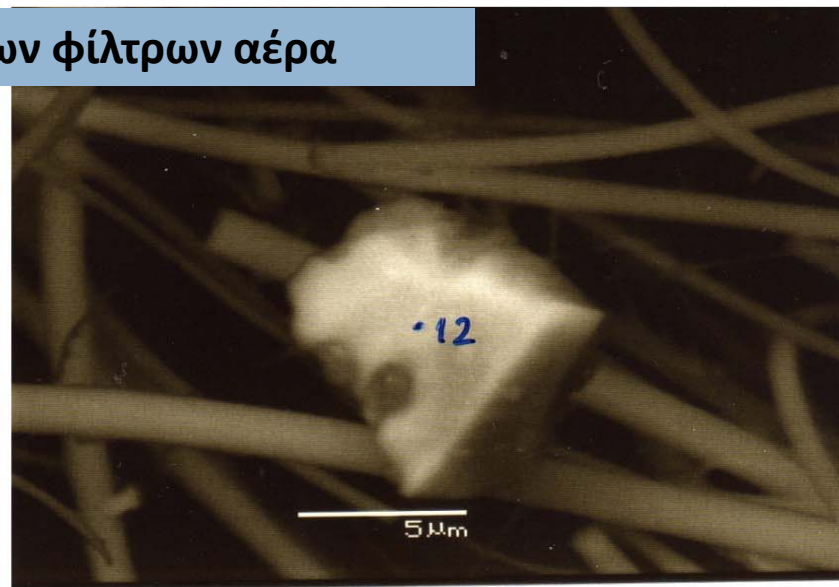

1999

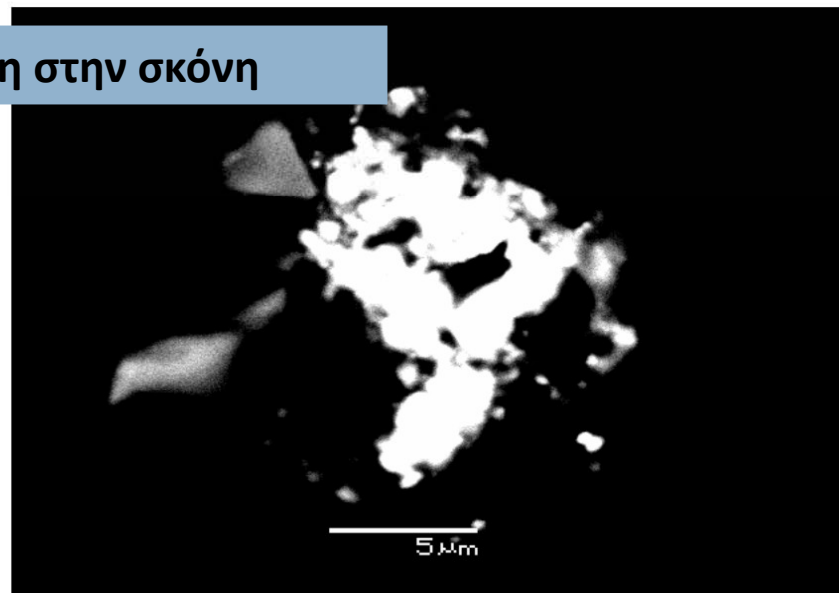
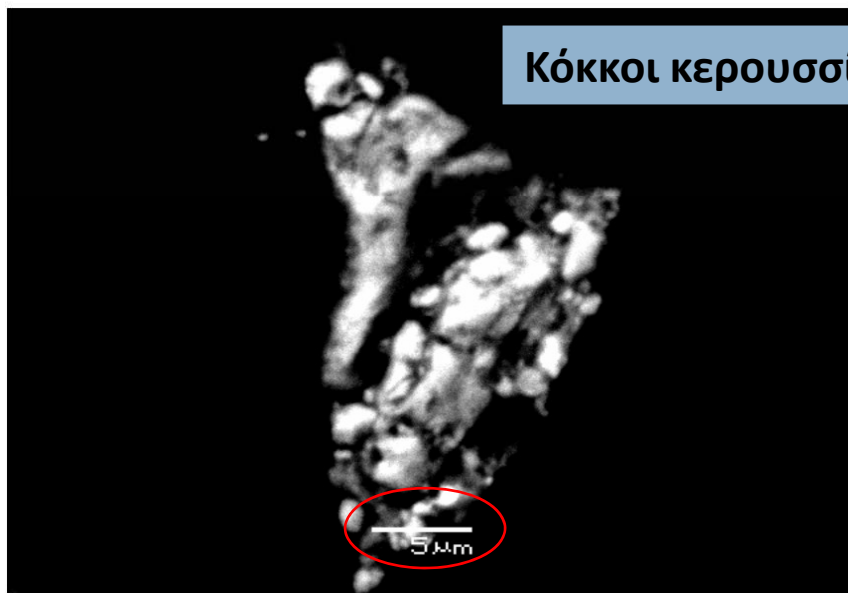

Κόκκοι σκωρίας επί των φίλτρων αέρα

Κόκκοι κερουσίτη στην σκόνη

Table 1. Metallic mineral phases identified in representative dust samples

	LD 3		LD 5		LD 6		LD 10		LD 11		LD 7	
Mineral\grain size	>10	<10	>10	<10	>10	<10	>10	<10	>10	<10	>10	<10
Slag - phase A (Fe-Zn-Pb-S)		+				+						+
Slag - phase B (Si-Al-Ca-Fe)	+		+			+	+	+				
Cerussite		+			+						+	+
FeS ₂		+	+			+	+		+			+
Siderite		+	+									
Plumbojarosite		+	+									
Pb-arsenate (mimetite varieties)			+		+			+		+	+	+
Unidentified Fe-Pb-As phase				+			+					
Fe-hydroxide		+		+	+	+		+		+		+
Arsenopyrite				+								
Anglesite				+						+		
Hemimorphite										+		